

PRAKTIZĒJOT PILNĪGU LOJALITĀTI KRISTUM

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Ef. 6:1–9; Mk. 10:13–16; Kol. 3:21; 1. Pēt. 2:18–25; 2. Kor. 5:10; Kol. 3:24–25.

ATMIŅAS PANTS:

“Un jūs, kungi, dariet to pašu viņiem; atmetiet draudus, zinādami, ka Kungs debesīs ir tiklab viņu Kungs kā jūsējais un ka Tas neuzlūko cilvēka vaigu.” (Ef. 6:9)

Lielu uzmanību 2018. gadā piesaistīja kāds artefakts Bībeles muzejā Vašingtonā. Tā bija saīsinātā Bībele, kas bija domāta, lai mācītu ticības pamatus, izdzēšot jebkuru pantu, kas mudinātu vergus sacelties. Tā publicēta 1808. gadā, un tajā nav vienkārši šur un tur izņemti panti. Trūkst 90% no Vecās Derības un 50 procenti no Jaunās. No 1189 nodaļām Bībelē palikušas tikai 232.

Fragmenti, kas šķietami nostiprina verdzību, īpaši vietās, kur nav tik daudz Bībeles “labās vēsts” naratīva, ir atstāti pilnīgi neskarti, ieskaitot tādus bieži nepareizi izmantotus pantus kā “Kalpi, paklausait saviem laicīgajiem kungiem kā Kristum bijībā un bailēs ar neviltotu sirdi” (Ef. 6:5).

Mūsdienās, mūsu laikā un kultūrā, svarīgs izaicinājums ir lasīt Ef. 6:1–9 pilna glābšanas stāsta kontekstā, kā tas ir atklāts visā Bībelē. Ko mēs varam mācīties, vērojot, kā Pāvils attiecina evaņģēlija vērtības uz sava laika sociālajām struktūrām, kas bija trūkumu pilnas?

Iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 9. septembrī.

Padoms bērniem

Kādu padomu Pāvils dod bērniem, un kā viņš pamato šo padomu ar Veco Derību?

Ef. 6:1–3 (Skat. arī Mt. 18:1–5, 10; Mk. 10:13–16.) _____

Lai pilnībā novērtētu Pāvila padomu bērniem, mums ir jāiztēlojas, kā tas tiek lasīts plaukstošās metropoles Efezas mājas draudzēs. Vārds “bērni” (grieķu valodā “ta tekna”) varēja attiekties uz plašu vecumu spektru, jo bērni palika zem tēva autoritātes līdz pat viņa 60 gadu vecumam (saskaņā ar grieķu tradīciju) vai arī līdz viņa nāvei (saskaņā ar romiešu tradīciju). Šie bērni tomēr ir pietiekami jauni, lai atrastos vecāku apmācībā (Ef. 6:4), bet pietiekami veci, lai būtu patstāvīgi mācekļi.

Mēs dzirdam, ka Pāvils aicina bērnus, kas kalpoja Dievam kristīgajās draudzēs, paklausīt un godāt savus vecākus “Kungā”, tas ir, Kristū (salīdziniet ar Ef. 5:22, Ef. 6:4, 5, 7–9). Mēs šeit esam aicināti cienīt bērnus kā Kristus mācekļus un iekļaut viņus kā aktīvus dievkalpojuma dalībniekus. Tas padara šos pantus par pamatu vecākiem bērnu audzināšanā un kalpošanā bērniem.

Pāvila pavēle paklausīt nav absolūta. Kad vecāku pavēles “ir pretstatā Kristus prasībām, tad [bērniem] ir jāpaklausā Dievam un jāuztic sekas Viņam, kaut arī tas var būt sāpīgi.” (Elena Vaita “Adventistu māja”, 293. lpp.)

Pāvils noslēdz savu padomu bērniem, citējot piekto bausli, kas liecina par augsto vērtību, kādu viņš piešķir desmit baušļiem kā kristiešu vadlīnijām (tā ir skaidri redzama iezīme Ef. 4:1–6:9; īpaši Ef. 4:25, 28; Ef. 5:3–14). Viņš sāk ar citātu (“Godā savu tēvu un māti”), tad iestarpina tajā savu redaktora komentāru (“tas ir pirmais bauslis ar apsolījumu” – Ef. 6:2) un tad pabeidz citātu (“lai tev labi klājas un tu ilgi dzīvo virs zemes” Ef. 6:3). Piektais bauslis nes liecību, ka vecāku godāšana ir daļa no Dieva plāna, lai cilvēki plauktu. Cieņa pret vecākiem, lai arī cik tā varētu būt nepilnīga, veicinās veselību un labklājību.

Kā šie panti atbalsta domu par to, cik svarīgas ir ģimenes attiecības? _____

Padoms vecākiem

Salīdzini Ef. 6:4 un Kol. 3:21. Kādu motivāciju Kol. 3:21 sniedz vecākiem, lai izvairītos no bērnu kaitināšanas? _____

Sīrahs, jūdu dokuments, kas bija pieejams Pāvila dienās, dod padomu tēviem, kā izturēties pret saviem dēliem: “Kas dēlu mīl, nemitēsies to šaustīt, lai dienu nogalē būtu no viņa prieks [..]. Lutini bērnu – viņš pārsteigs tevi, spēlējies – viņš tevi skumdinās [..]. Disciplinē savu dēlu un padari viņa jūgu smagu, lai tev nenāktos sašust par viņa nekauņību.” (Sīraha 30:1, 9, 13, NRSV)

Pāvila padomam ir pavisam cits tonis. Vispirms viņš izsaka negatīvu pavēli tēviem: “Neizaiciniet savos bērnos dusmas,” kam seko pozitīva nots: “Audziniet tos Kunga disciplīnā un pamācībās.” (Ef. 6:4, ESV) Pāvila dienās tēvam bija pilnīga likumīga vara pār saviem bērniem, kas tika uzskatīti par viņa īpašumu. Atsevišķos aspektos tēva vara pār bērniem pat pārsniedza kunga varu pār viņa vergiem. Pāvils šādu varu neatbalsta, bet drosmīgi skaidro un pārveido ģimenes attiecības. Saistībā ar augstāko lojalitāti Kristum Pāvils aicina kristīgos tēvus izvērtēt savu varas izmantošanu, jo uz dusmām izaicināti bērni nebūs labā stāvoklī, lai pieņemtu “Kunga disciplīnu un norādījumus” (Ef. 6:4).

“Tēvi un mātes, mājās jums ir jāatklāj Dieva raksturs. Jums ir jāprasa paklausība nevis ar vārdu vētru, bet laipnā, mīlošā veidā. [..] Mājās esiet patīkami. Neizsakiet nevienu vārdu, kas varētu pamodināt nesvētas dusmas. ‘Tēvi, neizaiciniet savu bērnu dusmas,’ skan dievišķais norādījums. [..] Dieva Vārdā nav dota atļauja vecāku bargumam, apspiešanai vai dēla nepaklausībai. Dieva likums mājās dzīvē un valstu valdībās plūst no bezgalīgas mīlestības sirds.” (Elena Vaita “Bērna vadonis”, 259. lpp.)

Lai gan šīs dienas tēmas konteksts ir bērni un vecāki, kādus principus mēs varam paņemt no šiem pantiem, kam vajadzētu ietekmēt veidu, kā izturamies pret visiem cilvēkiem? _____

Verdzība Rakstos un vēsturē

Izlasi padomu vergiem un vergturiem šajos pantos: Ef. 6:5–9; Kol. 3:22–4:1;

1. Kor. 7:20–24; 1. Tim. 6:1, 2; 1. Pēt. 2:18–25. Kā jūs apkopotu šos padomus? _____

Ir pārsteidzoši dzirdēt, ka Pāvils uzrunā kristīgos vergturus, kas ir sapulcējušies Efezas mājas draudzēs. Verdzība grieķu-romiešu pasaulē varēja ievērojami atšķirties no vēlākās versijas Jaunajā Pasaulē. Tā nebija vērsta uz kādu vienu etnisko grupu. Pilsētu mājsaimniecību vergiem reizēm tika piedāvātas izglītības iespējas, un viņi varēja strādāt par arhitektiem, ārstiem un filozofiem. Reizēm šie mājsaimniecību vergi saņēma brīvību pēc tam, kad bija kādu laiku kalpojuši, lai gan lielākā daļa vergu brīvību neieguva nekad. Mēģinot ņemt vērā šādas atšķirības, daudzas jaunākās Bībeles versijas grieķu jēdzienu “doulos” (“vergs”) Ef. 6:5–8 tulko kā “kalps”.

Tomēr šāda attieksme tika praktizēta nevienmērīgi, vergi lauku apgabalos regulāri piedzīvoja smagu darbu. Lai kur vergi kalpoja, viņi bija pakļauti gandrīz neierobežotai kunga varai un autoritātei. Kungiem piederēja gan viņi paši, gan viņu sievas un bērni. Bijušais vergs Publilius Sīruss vaimanāja: “Ir skaisti mirt, nevis tikt pazemotam kā vergam.” Ņemot vērā pilnu patiesības spektru, vārda “doulos” tulkojumos priekšroku vajadzētu dot vārdam “vergs”, īpaši tāpēc, ka šie vergi bija pakļauti draudiem no savu kungu puses (Ef. 6:9).

Verdzība Pāvila pasaulē bija ikdienas realitāte. Viņš runā par to nevis kā sociālo reformu nesējs, bet kā mācītājs, kurš dod padomu ticīgajiem, kā tikt galā ar pašreizējo realitāti un iegūt jaunu vīziju, kuras centrā ir katra ticīgā pārveidošana, kam vēlāk varētu sekot plašāka ietekme uz sabiedrību kopumā. “Viņa vīzija nebija vergu brīvlaišana Romas impērijā. Drīzāk viņa skatījums bija par kaut ko citu, nevis likumīgu brīvlaišanu, bet jaunas, radniecībā balstītas sadraudzības radīšana, pamatojoties uz adopciju Dieva ģimenē [...]. Pāvila sociālajai revolūcijai bija jānotiek draudzē, Kristus miesā, vietējā līmenī, un kristiešu mājas draudzēs un mājsaimniecībās.” (Scot McKnight, *The Letter to Philemon* (Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2017), 10, 11. lpp.)

Viens no lielajiem traipiem kristīgajā vēsturē ir tas, kā daži Bībeles pantus par verdzību izmantojuši, lai attaisnotu tās praktizēšanu. Kādu biedējošu vēsti mums vajadzētu no tā paņemt, cik uzmanīgiem mums ir jābūt savā izturēšanās veidā pret Dieva Vārdu?

Kristus vergi

Ko Pāvils prasa no kristīgajiem vergiem savās sīki aprakstītajās pamācībās viņiem?
Ef. 6:5–8. _____

Pāvils lūdz kristīgajiem vergiem paklausīt saviem kungiem, parādot sirdī izjustu, izcilu kalpošanu. Ievērojama ir viņa atkārtotā norāde uz lielo aizvietošanu, ko apustulis lūdz viņiem darīt – lai viņi neliek savu kungu Kristus vietā, izrādot uzticību, kas pienākas tikai Kristum. Drīzāk ar nodošanos un uzticību, kas motivē viņu sirsnīgo, izcilo kalpošanu, viņiem ir jāaizstāj Kristus, Kungs, savu saimnieku acīs. Iedrošinot šo būtisko aizvietošanu, Pāvils piedāvā pārveidotu kristīgu izpratni par kungu un vergu attiecībām.

Ievērojiet vairākus veidus, kā Pāvils mudina viņus uz šo aizvietošanu:

– Pāvils nosauc kungus par viņu “laicīgajiem kungiem”, norādot uz patieso Debesu Kungu (Ef. 6:5);

– viņiem ir jākalpo “kā Kristum bijībā un bailēs ar neviltotu sirdi” (Ef. 6:5);

– Pāvils šo aizstāšanu visskaidrāk izsaka, apgalvojot, ka kristīgajiem vergiem ir jāpiesien patiesa kalpošana kā vergiem – nevis kā savu kungu, bet kā “Kristus vergiem” (Ef. 6:6, NIV);

– veicot savu kalpošanu, viņiem ir jādara “Dieva griba .. no visas sirds”, piesenot sirsnīgu kalpošanu Dievam (Ef. 6:6, NIV);

– Pāvils aicina uz pozitīvi motivētu kalpošanu, kas pienesta kā “Tam Kungam un ne cilvēkiem” (Ef. 6:7).

Par savu sirsnīgo kalpošanu kristīgie vergi var sagaidīt pilnu atalgojumu no Kristus, kad Viņš atgriezīsies. Viņi ir darījuši savu darbu Viņa labā un var sagaidīt no Viņa algu, kas bez atlīdzības strādājošajiem vergiem bija īpaši pievilcīga doma. Vergs, maigi sakot, var justies nenovērtēts no sava laicīgā kunga puses (salīdzini ar 1. Pēt. 2:19, 20). Tomēr ticīgajam vergam ir Kungs, kas ir uzmanīgs, pamana “visu labo, ko katrs dara,” (Ef. 6:8, NASB) un piedāvā garantētu atalgojumu.

Lai arī cik ļoti mēs vēlētos, lai Raksti atklāti nosodītu šo briesmīgo praksi, tie to nedara. Tikmēr kādus principus mēs jebkurā gadījumā varam paņemt no Pāvila vārdiem šajā kontekstā, kā izturēties pret cilvēkiem, ar kuriem mums katram jāstrādā? _____

Kungi, kas ir vergi

Pāvila pēdējos vārdos vergiem – “vai viņš būtu vergs vai brīvais” (Ef. 6:8) – vārds “brīvs” attiecas uz vergturi, ļaujot Pāvilam pāriet pie sava padoma viņiem, iztēlējot, ka vergi un kungi Kristus priekšā tiesā atrodas uz viena sola (salīdzini 2. Kor. 5:10; Kol. 3:24, 25).

Iedomājieties, ka jūs būtu kristīgie vergturi, kas klausās, kā mājas draudzē tiek lasīta Vēstule efeziešiem. Kā jūs reaģētu uz šo padomu, kas tika izteikts vergu klātbūtnē?

Ef. 6:9. _____

Pāvils uzrunā kungus, vergturus, asā pamācībā izceļot skaidro pretstatu starp “kungiem” (grieķu valodā “hoi kurioi”, ko tulko kā “saimnieki”), kuriem ir ieradums “draudēt” saviem vergiem, un “Kungu” (“ho kurios”), Kristu, kurš “nešķiro cilvēkus” (ESV).

Pāvils lūdz, lai kungi “dara viņiem to pašu” (ESV), tas ir, vergiem, un tas pirmā gadsimta vergturim noteikti bija šokējoši. Kungiem vajadzētu izturēties pret saviem vergiem ar labiem darbiem, ko nosaka viņu uzticība Kristum saskaņā ar to, ko Pāvils tikko bija lūdzis darīt vergiem (Ef. 6:5–8). Viņš saka, lai viņi pārstāj draudēt saviem vergiem, kas bija ierasta prakse laikā, kad bija modē plaša soda veidu dažādība, tai skaitā sišana (1. Pēt. 2:20), seksuāla vardarbība, pārdošana (un šķiršana no tuviniekiem), smags darbs, badināšana, iekalšana važās, zīmes iededzināšana un pat nāve.

Pāvils pamato savas pavēles ar divām motivācijām, kas aicina kungus skatīties pāri grieķu-romiešu pasaules sociālajām struktūrām: 1) viņi un viņu tā saucamie vergi ir viena Kunga vergi (“zinot, ka Viņš, kas ir gan viņu, gan jūsu Kungs, ir Debesīs” (ESV), salīdziniet ar Kol. 4:1), 2) Debesu Kungs tiesā visus objektīvi. Tā kā viņu Kungs pret vergiem izturas tāpat kā pret visiem citiem, tāpat vajadzētu darīt arī viņiem (salīdziniet ar Filem. 15, 16).

Liela daļa no Pāvila teiktā efeziešiem bija īpaši iepriecinoša kristīgajiem vergiem: pieņemšana par dēliem (Ef. 1:5), glābšana (Ef. 1:7), mantojums (Ef. 1:11, 14; Ef. 3:6), paaugstināšana līdz ar Jēzu (Ef. 2:6), kļūšana par “vienas valsts pilsoņiem”, par “Dieva saimi” (Ef. 2:19, salīdziniet ar 3:14, 15) un kļūšana par Kristus miesas būtisku daļu (skat. Ef. 3:6, Ef. 4:1–16). Ef. 6:5–9 padara visu vēstules mācību kā spēkā esošu attiecībās starp vergiem un kungiem, ieskaitot padomu par runāšanu (Ef. 4:25–32) un seksuālo ētiku (Ef. 5:1–14).

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Pāvila cieņa pret bērniem kā ticības biedriem (Ef. 6:1–3) raisa bažas par to, kā pret bērniem izturas mūsdienu pasaulē. Viņa teiktais tēviem (Ef. 6:4) aicina pārdomāt vecāku atbildību. Attiecināt Pāvila padomu uz vergiem (Ef. 6:5–8) un īpaši vergu kungiem (Ef. 6:9) ir sarežģītāk, jo šī sociālā iekārta daudziem no mums ir tāla, kā arī mēs zinām, ka vergturība jebkurā veidā ir viens no lielākajiem morālajiem ļaunumiem. Tomēr, tā kā šie vārdi ir inspirēti un daļa no Rakstiem, mums vajadzētu pārdomāt, kā tos attiecināt uz mūsdienām. Līdz ar ticīgajiem Efezā pirmajā gadsimtā mums ir priekštiesība un atbildība attiecināt evaņģēlija vērtības uz savām attiecībām. Jautājumi pārdomām ir veidoti tā, lai veicinātu šo svarīgo darbu.

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Ko mums kā adventistiem nozīmē tas, ka mīlestība pret bērniem ir nosaukta kā pierādījums, ka “ļaudis ir sagatavoti Kungam” (Lk. 1:17, KJV, citēts Mal. 4:6)?

2. Pāvila nepārprotamā cieņa pret bērniem ierosina izpētīt jautājumu: kāda ir mūsu atbildība paplašināt Kristus rūpes, attiecinot tās arī uz bērniem, kas agrīnajā dzīvē ir piedzīvojuši vardarbību, seksuālu izmantošanu un kaunu?

3. Paplašinot Pāvila cieņu pret bērniem un Jēzus rūpes par viņiem, kādi ir baznīcas pienākumi kopt un aizsargāt savā aprūpē esošos bērnus? Kādas sistēmas un procedūras būtu jāievieš, lai to izdarītu?

4. Pāvila padoms vergiem un kungiem Ef. 6:5–9 bieži tiek attiecināts uz attiecībām starp darba devējiem un ņēmējiem. Kādā ziņā tas ir tik atbilstoši? Kādi riski pastāv, to darot?

5. Verdzība vēl joprojām ir sāpīga mūsu pasaules realitāte – vairāk nekā 40 miljoni cilvēku dzīvo verdzībā (saskaņā ar “The Global Slavery Index”, <http://www.globallslaveryindex.org/>). Kā brīviem cilvēkiem, kuru garīgie senči bija stingri nodevušies verdzības izskaušanai, kāda ir mūsu atbildība pret paverdzinātiem Dieva dēliem un meitām, ņemot vērā, ka par Kristu mēs dziedam: “Viņš saraus važas, jo vergs ir mūsu brālis, un Viņa vārdā izbeigsies visa apspiestība” (melodija “O Holy Night”)?